

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER	11
KISALTMALAR CETVELİ.....	19
GİRİŞ.....	23

BİRİNCİ BÖLÜM

ENERJİ YATIRIMI KAVRAMINA GENEL BAKIŞ

§1. ENERJİ YATIRIMLARININ HUKUKÎ STATÜSÜ ve GENEL ÖZELLİKLERİ ...	34
I. ENERJİ KAYNAKLARININ MÜLKİYETİ	39
II. ENERJİ YATIRIMLARININ KAMU HİZMETİ BAĞLANTISI	42
III. ENERJİ YATIRIMLARININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDEN DEVLET SÖZLEŞMELERİNİN ROLÜ	45
§2. ENERJİ YATIRIMLARINA İLİŞKİN KAVRAMLARIN GELİŞİMİNE TARİHİ BAKİŞ	49
I. ÇAĞDAŞ ANLAMDA ENERJİ YATIRIMLARININ ORTAYA ÇIKIŞI.....	49
II. İMTİYAZ SİSTEMİNİN KURULUŞU ve GELENEKSEL İMTİYAZ SÖZLEŞMELERİ.....	51
III. KAYNAK SAHİBİ DEVLETLERİN ENERJİ KAYNAKLARI ÜZERİNDE DENETİM SAĞLAMA CABALARI.....	58
A. Kaynak Millileştirmeleri.....	58
1. Millileştirme Hareketlerinin Başlangıcı	58
2. Millileştirme Hareketlerinin Yatırım Hukukunun Gelişimine Etkisi	60
B. Kaynaklara İlişkin Birleşmiş Milletler Kararları.....	62
C. OPEC'in Kurulması.....	66
D. Çağdaş İmtiyaz Sözleşmelerinin Geliştirilmesi	68
IV. ENERJİ PİYASALARINDA SERBESTLEŞME.....	70
V. YATIRIM HUKUKUNUN OLUŞUMU	75
A. Yatırım Yasa ve Anlaşmaları.....	76

1.	Yatırım Yasaları	77
2.	Uluslararası Yatırım Anlaşmaları	78
a)	İkili Yatırım Anlaşmaları.....	78
aa)	İkili Yatırım Anlaşmaları ile Yatırımcıya Tanınan Maddî Haklar	80
ab)	İkili Yatırım Anlaşmaları ile Yatırımcıya Tanınan Usulî Haklar	82
aba)	Usulî Hakların Önemi	82
abb)	Yatırım Tahkimi.....	84
b)	Çok Taraflı Yatırım Anlaşmaları	97
ba)	Enerji Şartı Antlaşması.....	100
baa)	Antlaşmanın Gelişimi	100
bab)	Antlaşmanın Amacı ve Kurgusu	102
bac)	Anlaşmanın Modernizasyonu.....	103
bb)	USMCA/NAFTA	112
B.	Yatırım Sözleşmelerinin Uluslararasılaşması.....	118
C.	ICSID'in Oluşturulması	121
VI.	YENİ EĞİLİMLER.....	123

İKİNCİ BÖLÜM

ENERJİ YATIRIMLARININ UNSURLARI VE YATIRIM UYUŞMAZLIĞI KAVRAMI

§1. ENERJİ YATIRIMLARININ UNSURLARI	144
I. YATIRIMCININ KABUL VE KORUNMASININ HUKUKİ DAYANAĞI.....	144
A. Ev Sahibi Devletin Ulusal Mevzuatı.....	145
B. Yatırım Anlaşmaları.....	147
C. Yatırım Sözleşmeleri.....	148
1. İmtiyaz Sözleşmeleri.....	150
2. Ortak Girişim Sözleşmeleri.....	151
3. Ürün Paylaşım Anlaşmaları.....	153
4. Hizmet Sözleşmeleri.....	153
a) Saf Hizmet Sözleşmeleri.....	153
b) Risk Hizmet Sözleşmeleri	154

5. Enerji Alım Sözleşmeleri.....	155
II. YATIRIM.....	156
A. Yatırımın Gerçekleştirildiği Coğrafi Saha	157
B. Yatırımın Konusu.....	161
1. Genel Olarak Yatırım Yasa ve Anlaşmalarının Yatırım Tanımları	161
a) İmtiyazlar	164
b) İdarî İzinler ve Haklar.....	167
c) Sözleşmeye Dayalı Hak ve Alacaklar	168
2. Enerji Şartı Antlaşması'nın Yatırım Tanımı.....	169
C. Yatırımın Hukuka Uygunluğu.....	173
III. YATIRIMCI.....	175
A. Yatırımcı Kavramına Genel Bakış.....	176
B. Yatırımcının Hukuki Vasfi.....	179
C. Yatırımcının Tâbiiyeti ve Tespiti	180
1. Tâbiyyetin Belirlenmesi	181
a) Gerçek Kişiler	182
b) Tüzel Kişiler	186
ba) Kuruluş Yeri Sistemi	187
bb) İdare Merkezi Sistemi.....	191
bc) Kontrol Sistemi.....	192
2. Tâbiyyette Zaman	196
IV. DEVLETLER	197
A. Kaynak Devlet	197
B. Ev Sahibi Devlet.....	199
§2. YATIRIM UYUŞMAZLIĞI KAVRAMI	203
I. ANLAŞMAYA DAYALI UYUŞMAZLIK-SÖZLEŞMEYE DAYALI UYUŞMAZLIK AYRIMI	203
II. YATIRIM UYUŞMAZLIKLARININ KAYNAKLARI.....	205
A. Yatırımcının Mal Varlığına El Konulması: Kamulaştırma/Millîleştirme.....	207
1. Tanım ve Terminoloji.....	207
2. Kamulaştırma Koşulları	213
a) Hukuka Uygun Olarak Gerçekleştirme.....	214

b)	Ayrimcılık Yapılmaması	216
c)	Kamu Yararının Gözetilmesi	219
d)	Tazminat Ödemesi	221
B.	Ödemelerin Transferi Üzerindeki Engeller	223
C.	Yatırım Anlaşmaları ile Getirilen Muamele Standartlarının İhlâli	225
1.	Mutlak Standartlar	226
a)	Tam Koruma ve Güvenlik Standardı.....	226
b)	Âdil ve Hakkaniyete Uygun Muamele Standardı.....	230
2.	Göreli Standartların İhlâli	237
a)	Ulusal Muamele Standardı	238
b)	En Çok Gözetilen Ulus Standardı.....	241
D.	Sözleşme Koşullarında Ortaya Çıkan Değişiklikler.....	244

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ENERJİ YATIRIM UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜM YOLLARI

§1.	ULUSAL MAHKEMELER	251
I.	KAYNAK DEVLET VEYA ÜÇÜNCÜ BİR DEVLETİN ULUSAL MAHKEMELERİ	252
II.	EV SAHİBİ DEVLET MAHKEMESİ	258
§2.	TAHKİM	263
I.	TAHKİM USULÜNÜN İŞLETİLMESİ	268
A.	Usule Uygulanacak Hukuk	268
B.	Yatırım Tahkiminde En Sık Başvurulan Usul Kuralları.....	270
1.	Washington Konvensiyonu ve ICSID Tahkim Kuralları.....	271
2.	SCC Tahkim Kuralları.....	273
3.	ICC Tahkim Kuralları.....	274
4.	UNCITRAL Tahkim Kuralları	274
II.	HAKEM KURULUNUN YETKİ TESİSİ.....	275
A.	Tahkime Rıza.....	277
1.	Genel Olarak Tahkime Rıza	280
a)	Tahkime Rızanın Yatırım Sözleşmeleri Altında Verilmesi	280

b)	Tahkime Rızanın Yatırım Yasaları Altında Verilmesi ...	281
c)	Tahkime Rızanın Yatırım Anlaşmaları Altında Verilmesi.....	288
ca)	İkili Yatırım Anlaşmaları Altında Tahkime Rıza ...	288
cb)	Çok Taraflı Yatırım Anlaşmaları Altında Tahkime Rıza.....	297
cba)	USMCA.....	297
ccb)	EŞA	300
2.	ICSID Tahkimine Rıza.....	302
a)	Ev Sahibi Devletin ve Kaynak Devletin Konvansiyona Taraf Olması	303
b)	Tahkime Rızanın Yazılı Olması.....	306
ba)	Sözleşme İle Beyan	306
bb)	Ev Sahibi Devletin Tek Taraflı İrade Beyanı.....	307
B.	Konu Bakımından Yetki (<i>RATIONE MATERIAE</i>)	309
1.	Genel Olarak “Konu Bakımından Yetki”	309
a)	Yatırım Yasaları	309
b)	Yatırım Anlaşmaları.....	311
ba)	İkili Yatırım Anlaşmaları.....	311
bb)	Çok Taraflı Yatırım Anlaşmaları	314
bba)	USMCA.....	314
bbb)	EŞA	316
2.	ICSID'in Konu Bakımından Yetkisi	317
C.	Kişi Bakımından Yetki (<i>RATIONE PERSONAE</i>)	321
1.	ICSID'in Kişisel Yetkisi	322
a)	Devletler	323
b)	Yatırımcılar.....	324
ba)	Gerçek Kişilerin Tâbiiyeti	325
bb)	Tüzel Kişilerin Tâbiiyeti	326
2.	Washington Konvansyonu ve EŞA'nın Kişisel Yetkiye İlişkin Hükümlerinin Birlikte Değerlendirilmesi	328
D.	Tahkime Başvuru Koşulu Olarak Diğer Uyuşmazlık Çözüm Yollarına Başvuru.....	329
1.	Yerel Mahkemelere Başvuru.....	331
2.	Dostane Çözüm Yollarına Başvuru.....	334

a)	Başvuru.....	335
b)	Süre.....	339
c)	Bildirim	342
E.	Çoklu Usuller Halinde Yetki.....	343
1.	Çoklu Usullerin Ortaya Çıkışı.....	346
a)	Farklı Anlaşmalar Altında Tahkime Başvurulması	346
b)	Sözleşme ve Anlaşmalar Altındaki Uyuşmazlıklar Bakımından Farklı Usullerin İşletilmesi	348
2.	Çoklu Usullerin Engellenmesine Yönelik Vasıtalar: Yoldaki Çatal ve Feragat Kayıtları.....	349
§3.	DOSTANE ÇÖZÜM YOLLARI	355
I.	YATIRIM UYUŞMAZLIKLARINDA DOSTANE ÇÖZÜM YOLLARINA BAŞVURUNUN DAYANAKLARI.....	358
A.	Yatırım Yasaları	359
B.	Yatırım Anlaşmaları.....	359
II.	DOSTANE ÇÖZÜMDE USULLER.....	360
A.	Danışma.....	360
B.	Müzakere	361
C.	Arabuluculuk.....	361
D.	Uzlaşma	363

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİ

§1.	UYGULANACAK HUKUKUN BELİRLENMESİNDE YÖNTEM.....	365
§2.	SÖZLEŞMELERDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARA UYGULANACAK HUKUK	369
I.	UYGULANACAK HUKUKUN MÜNHASIRAN SÖZLEŞMELERE DAYANILARAK BELİRLENMESİ	370
A.	İrade Muhtariyeti İlkesinin Yatırım Sözleşmelerine Uygulanabilirliği Sorunu.....	371
B.	Açık Hukuk Seçimi Halinde Sözleşmelere Uygulanacak Hukuk....	377
1.	Ev Sahibi Devletin Hukukunun Seçilmesi	379
a)	Münhasırın Ev Sahibi Devletin Hukukunun Seçilmesi.....	379

b) Ev Sahibi Devletin Hukukunun İstikrar Kaydıyla Birlikte Seçilmesi	382
2. Uluslararası Hukukun Seçimi	387
a) Hukukun Genel İlkelerinin Seçimi.....	390
b) Uluslararası Hukuk ve Ev Sahibi Devlet Hukukunun Beraber Uygulanmak Üzere Seçilmesi	391
3. Üçüncü Bir Hukuk Düzeninin Seçimi	394
a) Sözleşmenin Kendi Hukukuna Tâbi Olması.....	395
b) Sözleşmenin Lex Mercatoria'ya Tâbi Kılınması	396
4. Hakkaniyet ve Nispet Kurallarının Seçimi	398
C. Açık Bir Hukuk Seçimi Bulunmaması Halinde Uygulanacak Hukuk.....	401
1. Örtülü Hukuk Seçiminin Araştırılması	401
2. Hukuk Seçiminin Yokluğuna Hükmedilmesi.....	405
a) Belirli Bir Tahkim Usulünün Seçimi Halinde Uygulanacak Hukuk.....	406
aa) Washington Konvansiyonu Dışında Kalan Kuralların Seçimi	406
ab) Washington Konvansiyonu Seçimi	408
b) Belirli Bir Tahkim Usulünün Seçilmiş Olmaması Halinde Uygulanacak Hukuk.....	411
II. UYGULANACAK HUKUKUN SÖZLEŞME DIŞI KAYNAKLARDA BELİRLENMESİ	418
A. Uygulanacak Hukukun Ev Sahibi Devlet Yasalarında Belirlenmesi	418
B. Yatırım Sözleşmelerine Uygulanacak Hukukun Yatırım Anlaşmaları ile Belirlenmesi.....	419
§3. YATIRIM ANLAŞMALARINA UYGULANACAK HUKUK	420
I. ANLAŞMALarda UYGULANACAK HUKUK KAYDI BULUNMASI.....	421
II. ANLAŞMALarda UYGULANACAK HUKUKA İLİŞKİN BELİRLEME BULUNMAMASI	428
SONUÇ	435
KAYNAKÇA	453
KARARLAR	489